

BOLALARNI SPORTGA JALB QILISH VA OMMALASHTRISH.

Umarova Asila Islomjon qizi

Sobirova Dilnavoz Isroil qizi

Axmadova Fotima

Shahrisabz davlat Pedagogika instituti

Ijtimoiy fanlar fakulteti

Jismoniy madaniyat xotin-qizlar sporti 1-21 guruh talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada bolalarni sportga jalb qilishning ularning umumiy rivojlanishi uchun ahamiyati o'rganilgan. U jismoniy va ruhiy salomatlik foydalari, ota-onalar va jamoalarning roli va bolalar o'rtasida sport bilan shug'ullanishni rivojlantirish strategiyalarini o'rganadi. Tadqiqot sportning xarakterni shakllantirish va umrbod ko'nikmalarga ijobiy ta'sirini ta'kidlab, bola rivojlanishiga yaxlit yondashuvni rag'batlantiradi.

Kalit so'zlar: bolalar, sport, jismoniy faollik, rivojlanish, salomatlik, farovonlik, jamoaviy ish, intizom, motivatsiya, ota-onalar, maktablar, jamiyat.

Bolalarni yoshligidan sportga jalb qilish ularning umumiy rivojlanishi va farovonligi uchun juda muhimdir. Foyda jismoniy tayyorgarlikdan tashqari, aqliy, ijtimoiy va hissiy o'sishni qamrab oladi. Ushbu maqolada sportning bolalarga ijobiy ta'siri va turli manfaatdor tomonlar, jumladan, ota-onalar, maktablar va jamiyat sportga yo'naltirilgan madaniyatni rivojlantirishga qanday hissa qo'shishi mumkinligi o'rganiladi.

Ko'plab tadqiqotlar bolalarni sportga jalb qilishning ko'p qirrali afzalliklarini ta'kidlaydi. Jismoniy faollik nafaqat yurak-qon tomir salomatligi va vosita mahoratini oshiradi, balki kognitiv funktsiya va akademik ko'rsatkichlarni ham oshiradi. Bundan tashqari, sport bilan shug'ullanish ijtimoiy ko'nikmalar, jamoaviy ish va intizomni rivojlantiradi, hayotning turli jabhalarida muvaffaqiyat qozonish uchun muhim xususiyatlar. Adabiyotda semirishning oldini olish, ruhiy salomatlikni yaxshilash va bolalarda mas'uliyat hissini uyg'otishda sportning o'rni ham ta'kidlangan.

Sportning bolalarga ta'sirini tushunish uchun tibbiyot, psixologiya va ta'lim kabi turli fanlarni qamrab olgan tadqiqotlarga e'tibor qaratib, mavjud adabiyotlarni har tomonlama ko'rib chiqildi. Tahlilda yoshga mos tadbirlar, ota-onalarning ishtiroki va jamoat dasturlari kabi omillar ko'rib chiqildi. Bundan tashqari, sport psixologlari, o'qituvchilari va ota-onalari bilan suhbatlar bolalarni sportga jalb qilish muammolari va muvaffaqiyatlari to'g'risida haqiqiy tushunchalarni to'plash uchun o'tkazildi.

Bolalarni sportga jalb qilish va ular orasida sportni targ'ib qilish ularning jismoniy, aqliy va ijtimoiy rivojlanishi uchun juda ko'p foyda keltirishi mumkin.

Bolalarning sport bilan shug'ullanishini rag'batlantirish uchun ba'zi strategiyalar va mulohazalar:

Erta Ta'sir Qilish:

- Bolalarni yoshligida turli xil sport turlari bilan tanishtirish, ularning qiziqishlari va iste'dodlarini kashf etishlariga yordam berish.
- Bolalar qiziqarli va qo'llab-quvvatlovchi muhitda turli tadbirlarni sinab ko'rishlari mumkin bo'lgan sport mavzusidagi tadbirlar yoki lagerlarni tashkil qiling.

Oilani Jalb Qilish:

- Ota-onalarni farzandlarining sport tadbirlarida faol ishtirok etishga undash. Ushbu ishtirok ijobiy va qo'llab-quvvatlovchi muhit yaratishi mumkin.
- Jismoniy faollik orqali ota-onalar va bolalar o'rtasidagi aloqani mustahkamlash uchun oilaviy sport kunlari yoki tadbirlarini tashkil qiling.

Inklyuziv Yondashuv:

- Sport dasturlari inklyuziv ekanligiga ishonch hosil qiling va barcha qobiliyat, mahorat darajasi va kelib chiqishi bo'lgan bolalarni joylashtiring.
- O'g'il bolalar va qizlarning keng ko'lamlari tadbirlarda ishtirok etishlari uchun imkoniyatlar yaratib, sportda gender tengligini targ'ib qilish.

Ta'lim Dasturlari:

- Ta'lim komponentlarini sport dasturlariga qo'shish, bolalarga jamoaviy ish, intizom va adolatli o'yinning ahamiyati haqida o'rgatish.
- Jismoniy faoliyatning ahamiyatini va uning umumiy salomatlikka ijobiy ta'sirini seminarlar yoki sinf mashg'ulotlari orqali ajratib ko'rsatish.

Jamiyatni Jalb Qilish:

- Sportga qiziqqan bolalarni qo'llab-quvvatlash tarmog'ini yaratish uchun mahalliy maktablar, jamoat markazlari va sport klublari bilan hamkorlik qilish.
- Oilalar va mahallalarni birlashtiradigan jamoat sport tadbirlari va ligalarini tashkil qiling.

Ob'ektlarga kirish:

- Jamoalardagi sport inshootlarini targ'ib qilish va ularga kirishni yaxshilash, bolalarning o'ynash va mashq qilish uchun xavfsiz va yaxshi ta'minlangan joylariga ega bo'lishlarini ta'minlash.
- Maktablar va jamoalar uchun sport inshootlarini qurish yoki yangilash uchun resurslar bilan ta'minlash.

Ko'ngilli Dasturlar:

- Katta yoshdagi sportchilar yoki jamoat a'zolari yosh bolalarga ustozlik qilishlari va murabbiylik qilishlari mumkin bo'lgan ko'ngilli dasturlarni yaratish.
- O'smirlarga yosh bolalar uchun murabbiylik yoki sport tadbirlarini tashkil etish bilan shug'ullanish imkoniyatlarini yaratish.

E'tirof va mukofotlar:

- Bolalarning sportdagi yutuqlarini mukofotlar, sertifikatlar yoki jamoatchilik e'tirofi orqali nishonlash, ularning o'zini o'zi qadrlashi va motivatsiyasini oshirish.
- G'alaba qozonish uchun harakat, takomillashtirish va jamoaviy ishning muhimligini ta'kidlab, ijobiy raqobat ruhini tarbiyalash.

Texnologiya Integratsiyasi:

- Texnologiyani yaxshi biladigan bolalarni sport va jismoniy faoliyatga jalb qilish uchun sport ilovalari yoki virtual o'quv dasturlari kabi texnologiyalardan foydalaning.
- Bolalar uchun sportni yanada jozibali va yoqimli qilish uchun gamifikatsiya elementlarini qo'shing.

Jamoatchilikni Xabardor Qilish Kampaniyalari:

- Bolalarning jismoniy salomatligi, aqliy farovonligi va shaxsiy rivojlanishi uchun sportning afzalliklarini ta'kidlaydigan kampaniyalarni boshlash.
- Bolalar hayotida sportning ahamiyatini targ'ib qilish uchun ta'sir o'tkazuvchilar, sportchilar va mahalliy taniqli shaxslar bilan hamkorlik qiling.

Ushbu strategiyalarni amalga oshirish orqali jamoalar bolalarni sport bilan shug'ullanishga undaydigan, ularning yaxlit rivojlanishini rag'batlantiradigan va jismoniy faoliyatga umrbod muhabbat uyg'otadigan muhit yaratishi mumkin.

Munozara bo'limi sportni targ'ib qilishda maktablar va jamoalarning rolini o'rganadi. Maktablar o'quvchilar uchun turli xil sport tadbirlarini ta'minlab, keng qamrovli jismoniy tarbiya dasturlarini birlashtirishi mumkin. Sport klublari va tadbirlari kabi jamoat tashabbuslari bolalar uchun turli sport turlarini o'rganish va zavqlanish uchun qulay muhit yaratadi. Bundan tashqari, moliyaviy cheklovlar va kirishning etishmasligi kabi potentsial to'siqlarni hal qilish sport bilan shug'ullanishda inklyuzivlikni ta'minlash uchun juda muhimdir.

Xulosalar:

Xulosa qilib aytganda, bolalarni sportga jalb qilish ularning jismoniy, aqliy va ijtimoiy farovonligini oshirishga yaxlit yondashuvdir. Dalillar shuni ko'rsatadiki, erta ishtirok etish sog'lom va muvaffaqiyatli kelajak uchun zamin yaratadi. Ota-onalar, maktablar va jamoalar bolalarni sport ishlarida rag'batlantiradigan va qo'llab-quvvatlaydigan muhitni yaratishda muhim rol o'ynaydi.

1. Ota-onalarni jalb qilish dasturlari: ota-onalarni sportning ahamiyati to'g'risida o'rgatadigan dasturlarni ishlab chiqish va farzandlarining ishtirokini faol qo'llab-quvvatlash bo'yicha ko'rsatmalar berish.
2. Maktab hamkorligi: turli xil sport tadbirlariga kirishni kengaytirish uchun maktablar va mahalliy sport tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikni rag'batlantirish.
3. Jamiyat tadbirlari: sportga tegishlilik va ishtiroq hissini yaratish uchun jamiyat ichida sport tadbirlari va ligalarini tashkil qiling.

4. Inklyuziv tashabbuslar: turli xil kelib chiqishi bo'lgan bolalar uchun sportni ochiq qilish, moliyaviy, madaniy va jismoniy to'siqlarni hal qilish bo'yicha tashabbuslarni amalga oshirish.
5. Doimiy tadqiqotlar: bolalarning sport bilan shug'ullanishining rivojlanayotgan ehtiyojlari va afzalliklarini doimiy ravishda tushunish uchun olib borilayotgan tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash.

Birgalikda sport orqali farzandlarimiz farovonligiga sarmoya kiritib, biz sog'lom, bardoshli va muvaffaqiyatli kelajak avlodga yo'l ochamiz.

Adabiyotlar.

1. Allender, S., Cowburn, G., & Foster, C. (2006). Understanding participation in sport and physical activity among children and adults: a review of qualitative studies. *Health Education Research*, 21 (6), 826 – 835
2. Anderson, C. B., Hughes..S. O., & Fuemmeler, B. F. (2009)..Parent-child attitude congruence on type and intensity of physical activity: testing multiple mediators of sedentary behaviour in older children..*Health Psychology*, 28(4), 428-438
3. Bailey, R.P. (2005)..‘ Physical growth and physical development’ ..In N. Salkind (Ed.), *Encyclopedia of Human Development*..Thousand Oaks, CA: Sage.
4. Bailey, R., Armour, K., Kirk, D., Jess, M., Pickup, I., & Sandford, R. (2009)..The educational benefits claimed for physical education and school sport: an academic review..*Research Papers in Education*, 24, 1-27
5. Cushion, C. J., Armour, K. M., & Jones, R. L. (2006)..Locating the coaching process in practice: models ‘ for’ and ‘ of’ coaching..*Physical Education and Sport Pedagogy*, 11(1), 83-99.
6. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000)..The ‘ what’ and ‘ why’ of goal pursuits: human needs and the self-determination of behaviour..*Psychological Inquiry*, 11, 227-268